

Raadsvoorstel

Onderwerp: Locatieonderzoek geschiktheid duurzame opvang van vluchtelingen

Datum collegevergadering	8 oktober 2024	Ambtenaar	J. Engels
Zaaknummer	1780007	Telefoon	0255 567218
Portefeuillehouder(s)	S. Smeets	E-mailadres	jengels@velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

1. Het college de opdracht te geven om de Buitenhuizerweg in Velsen-Zuid verder te onderzoeken op geschiktheid voor de duurzame opvang van vluchtelingen. En voor deze locatie het kader van maximale asielopvang, te weten de taakstelling opgelegd door het Rijk, los te laten.
2. De Elta en Handgraaf in Santpoort-Zuid als alternatieve locaties aan te wijzen om verder te onderzoeken op geschiktheid voor de duurzame opvang van vluchtelingen, op het moment dat de Buitenhuizerweg niet geschikt blijkt te zijn.
3. Locatie Paramaribostraat in Santpoort-Noord vanwege de impact op de leefbaarheid in de wijk als niet geschikt aanmerken voor een duurzame locatie voor de opvang van vluchtelingen.

Samenvatting

Sinds mei 2023 voert de gemeente Velsen het raadsbesluit uit om te onderzoeken op welke locaties opvang van vluchtelingen op land duurzaam gerealiseerd kan worden. Hierbij zetten we in op de locatie Handgraaf of sportpark De Elta in Santpoort-Zuid, en houden mogelijkheden voor andere locaties in ogenschouw, voor het geval dat opvang op deze locaties niet of niet voldoende mogelijk blijkt te zijn.

Gemeente Velsen gaf in juni 2023 adviesbureau Sweco de opdracht om een locatieonderzoek uit te voeren naar de haalbaarheid van een azc in de gemeente Velsen. In mei 2023 en september 2023 vonden er voorafgaand hieraan al verkenningen plaats naar mogelijke locaties voor een azc. Oorspronkelijk ging dit onderzoek uit van een locatie van 250-300 asielzoekers. Nadat uw raad in de adviserende sessie van 18 april 2024 het nieuwe kader meegaf om voor een locatie op land te zoeken naar een locatie voor 200 asielzoekers, moest Sweco het locatieonderzoek hierop aanpassen en uitbreiden. Omdat uw raad ook als kader meegaf om een ruimtelijke quickscan naar de locatie naast Action Planet uit te voeren, namen we ook locaties in buitenstedelijk gebied in

ogenschouw. De verruiming van de kaders zorgde ervoor dat er andere locaties bijkwamen die mogelijk geschikt zijn.

De afgelopen maanden werkten we verschillende scenario's uit om inzicht te geven in de mogelijkheden die er zijn om op een goede, langdurige manier vluchtelingen op te vangen. Het college stelt de raad voor om een nieuwe opdracht te geven en het college de Buitenhuizerweg in Velsen-Zuid te laten onderzoeken op geschiktheid voor de duurzame opvang van vluchtelingen. Het COA adviseert in eerste instantie negatief op deze locatie. Wanneer we hier een grotere locatie realiseren voor meer vluchtelingen dan onze taakstelling biedt dit mogelijk onderhandelingsruimte met het COA. De raad moet dan wel het eerder gestelde kader dat de gemeente Velsen maximaal haar taakstelling realiseert aan asielopvang, loslaten voor het onderzoek naar deze locatie.

Het college stelt de raad ook voor om De Elta en Handgraaf in Santpoort-Zuid als alternatieve locaties aan te wijzen op het moment dat blijkt dat de Buitenhuizerweg niet geschikt is. We zetten het onderzoek en participatietraject in Santpoort-Zuid dan voort.

Inleiding

- Sinds mei 2023 voert de gemeente Velsen het raadsbesluit uit om te onderzoeken op welke locaties opvang van vluchtelingen op land duurzaam gerealiseerd kan worden. Hierbij zetten we in op de locatie Handgraaf of sportpark De Elta in Santpoort-Zuid, en houden mogelijkheden voor andere locaties in ogenschouw, voor het geval dat opvang op deze locaties niet of niet voldoende mogelijk blijkt te zijn.

Gemeente Velsen gaf in juni 2023 adviesbureau Sweco de opdracht om een locatieonderzoek uit te voeren naar de haalbaarheid van een azc in de gemeente Velsen. In mei 2023 en september 2023 vonden er voorafgaand hieraan al verkenningen plaats naar mogelijke locaties voor een azc. Oorspronkelijk ging dit onderzoek uit van een locatie van 250-300 asielzoekers. Nadat uw raad in de adviserende sessie van 18 april 2024 het nieuwe kader meegaf om voor een locatie op land te zoeken naar een locatie voor 200 asielzoekers, moest Sweco het locatieonderzoek hierop aanpassen en uitbreiden. Omdat uw raad ook als kader meegaf om een ruimtelijke quickscan naar de locatie naast Action Planet uit te voeren, namen we ook locaties in buitenstedelijk gebied in ogenschouw. De verruiming van de kaders zorgde ervoor dat er andere locaties bijkwamen die mogelijk geschikt zijn.

De afgelopen maanden werkten we verschillende scenario's uit om inzicht te geven in de mogelijkheden die er zijn om op een goede, langdurige manier vluchtelingen op te vangen. Het college stelt de raad voor om een nieuwe opdracht te geven en het college de Buitenhuizerweg in Velsen-Zuid te laten onderzoeken op geschiktheid voor de duurzame opvang van vluchtelingen. Het COA adviseert in eerste instantie negatief op deze locatie. Wanneer we hier een grotere locatie realiseren voor meer vluchtelingen dan onze taakstelling biedt dit mogelijk onderhandelingsruimte met het COA. De raad moet dan wel het eerder gestelde kader dat de gemeente Velsen maximaal haar taakstelling realiseert aan asielopvang, loslaten voor het onderzoek naar deze locatie.

Het college stelt de raad ook voor om De Elta en Handgraaf in Santpoort-Zuid als alternatieve locaties aan te wijzen op het moment dat blijkt dat de Buitenhuizerweg niet geschikt is. We zetten het onderzoek en participatietraject in Santpoort-Zuid dan voort.

GEMEENTE VELSEN

Locatie Buitenhuizerweg in Velsen-Zuid

Basiscriteria van de gemeente en het COA

De gemeente en het COA stelden basiscriteria op waar een mogelijke locatie aan moet voldoen. Zo is een bepaalde perceelgrootte nodig om voorzieningen die nodig zijn rondom een opvanglocatie te kunnen realiseren. Ook zijn er eisen gesteld voor de uitvoerbaarheid van de opvang, zoals bereikbaarheid van basisvoorzieningen.

1. Minimaal voor 5 jaar beschikbaar vanaf eind 2024
2. Geschikt om minimaal 200 opvangplekken te realiseren
3. Ruimte voor een gebouw of tijdelijke bebouwing met een bruto vloeroppervlak van circa 4.500 m².
4. Minimale oppervlakte: terrein met een oppervlakte van minimaal 1,2 hectare groot. Op een terrein van deze omvang is er ruimte voor woningen (circa 2 bouwlagen), algemene ontmoetingsruimtes, parkeerplekken, sport- en spelvoorzieningen en groen. De exacte invulling van het terrein is maatwerk van het COA, op basis van de mogelijkheden die de ruimte op de specifieke locatie en de specifieke omgevingskenmerken van een locatie.
5. Gemakkelijk aan te sluiten op nutsvoorzieningen.
6. In of direct aangrenzend aan een woonwijk (dit criteria is later opgenomen als wens, en dus niet als knock-out criterium).
7. Het COA hanteert de volgende reistijden tot voorzieningen:
 - 20 minuten fietsafstand van basisvoorzieningen zoals een supermarkt
 - 15 minuten loopafstand tot een aansluiting op het OV-net
 - 30 minuten loopafstand tot een supermarkt en basisonderwijs
 - 60 minuten fietsafstand tot voortgezet onderwijs.

Op basis van deze basiscriteria onderzochten we meerdere locaties. Wanneer een locatie voldeed aan alle basiscriteria werd deze vervolgens verdiepend geanalyseerd op ecologie, water, bodem, geotechniek, planologie, mobiliteit, civiele techniek en BPL (Bijzonder Provinciaal landschap). Uiteindelijk namen we alleen de locaties De Elta, Handgraaf, Paramaribostraat, Buitenhuizerweg en Spoorbak verder mee in het vervolgonderzoek.

Het college stelt voor om locatie Buitenhuizerweg verder te onderzoeken als locatie voor de duurzame opvang van vluchtelingen, vanwege de omvang van de opvanglocatie en mogelijk snellere realisatie. Voor het COA voldoet deze locatie niet aan de vereiste criteria en is daarmee ongeschikt. Het college verwacht dat wanneer de raad deze locatie ter beschikking stelt voor een groter AZC, het voor het COA potentieel wel een interessante locatie wordt. Dit is echter geen zekerheid en zal in een onderzoek verder uitgewerkt en besproken moeten worden.

Voor een uitgebreide toelichting op het locatieonderzoek verwijzen we uw raad naar de memo Locatieanalyse duurzame opvang vluchtelingen.

Beoogd doel en effect van het besluit

- Door het college deze opdracht te geven, kan Buitenhuizerweg in Velsen-Zuid verder worden onderzocht op geschiktheid voor de duurzame opvang van vluchtelingen.

Argumenten

- *Spreidingswet*

Op 23 januari 2024 stemde de Eerste Kamer in met de wet 'Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (de Spreidingswet). Doel van deze wet, die op 1 februari 2024 in werking trad, is om te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielopvang over provincies en gemeenten.

Het Rijk stelde vast dat er landelijk de komende twee jaar (2025 en 2026) 96.000 opvangplekken nodig zijn voor asielzoekers. De indicatieve opgave voor de regio Kennemerland is 3.347 plekken. Voor de gemeente Velsen gaat het om 377 plekken, waarvan 32 plekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv).

Ondanks dat het nieuwe kabinet de Spreidingswet wil intrekken, is deze nu nog steeds van kracht. Daarnaast gaf de raad herhaaldelijk aan haar verantwoordelijkheid te nemen en een bijdrage te willen leveren aan het opvangprobleem.

Meer mogelijkheden in een buitengebied

Buitenhuizerweg heeft een oppervlakte van 2,2 hectare. Een eerste inschatting van het COA is dat deze locatie ruimte zou kunnen bieden voor ongeveer 500 vluchtelingen. Naast de 100 amv'ers die we opvangen in Driehuis is er op de Buitenhuizerweg dus voldoende ruimte om 277 vluchtelingen op vangen om aan onze taakstelling te voldoen.

Het nadeel van deze locatie is dat het ver weg ligt van voorzieningen. Het COA adviseert daarom in eerste instantie negatief op deze locatie. Wanneer we hier een grotere locatie realiseren voor bijvoorbeeld 500 vluchtelingen biedt dit mogelijk onderhandelingsruimte met het COA. We denken dat we dan met het COA tot een passende oplossing kunnen komen voor onder andere (extra) vervoer richting voorzieningen.

Het opvangen van meer vluchtelingen dan de wettelijke opgave, levert een financieel voordeel op voor de gemeente (zie kopje financiën).

GEMEENTE VELSEN

Uitruilen van doelgroepen

Wanneer Velsen meer vluchtelingen opvangt dan de opgave van 377, kunnen we mogelijk met andere gemeenten in de regio opgaven uitruilen. In het regionaal plan opvang asielzoekers Kennemerland 2025-2026, staat deze mogelijkheid ook expliciet opgenomen. De verwachting van het college is echter dat zo lang het beeld bestaat dat de spreidingswet wordt ingetrokken of deze daadwerkelijk ingetrokken wordt, geen gemeente zal willen uitruilen. Dit lijkt dus niet zeer waarschijnlijk.

Financiën

Wanneer we op Buitenhuizerweg 400 of 500 duurzame opvangplekken realiseren (langer dan vijf jaar beschikbaar) levert dat mogelijk een financieel voordeel op. Binnen de Spreidingswet bestaat er een financiële regeling met verschillende uitkeringen. Deze uitkeringen zijn vrij te besteden, dus ook voor een ander doel dan de opvang van vluchtelingen. Het college komt terug met een voorstel voor de besteding van deze middelen.

Inclusief de amv locatie in Driehuis levert dat per cyclus van twee jaar het volgende op:

Locatie	Bedrag	Aantal (meer) plekken	Totaal
Driehuis	€ 2.000	100	€ 200.000
Buitenhuizerweg (400)	€ 2.000	123 *	€ 246.000
Buitenhuizerweg (500)	€ 2.000	223 **	€ 446.000

*400 (regulier) +100 (amv) – 377 = 123 meer plekken

**500 (regulier) +100 (amv) – 377 = 223 meer plekken

Het is onduidelijk of deze uitkering blijft bestaan wanneer de Spreidingswet wordt ingetrokken

Draagvlak/realisatietermijn

Sinds begin dit jaar vond er een groot participatietraject plaats met de klankbordgroep van Santpoort-Zuid. Veel inwoners zijn kritisch en hebben bezwaren tegen de mogelijke komst van een azc op de Elta of Handgraaf.

De locatie Buitenhuizerweg ligt verder weg van een woonwijk, waardoor dit mogelijk leidt tot minder bezwaren van inwoners en belanghebbenden.

Ontgrenzen NNN-gebied

Buitenhuizerweg ligt in een NNN-gebied. Dit is een landschappelijk beschermingsregime. Het doel van een NNN-gebied is om natuurgebieden in Nederland met elkaar te verbinden, zodat planten en dieren zich vrij kunnen verplaatsen tussen verschillende leefgebieden. Staatsbosbeheer deed in samenwerking met het recreatieschap Spaarnwoude onlangs een verzoek tot ontgrenzen van het NNN-gebied op de Buitenhuizerweg. Wanneer een NNN-gebied wordt ontgrensd, kan dit een degradatie naar BPL betekenen, maar dit gebeurt niet automatisch. De provincie neemt hierover een besluit. Dit biedt meer mogelijkheden ten opzichte van het BPL-gebied. Zo kan het mogelijke azc voor een langere periode worden geplaatst en kan er, doordat er minder procedures zijn, sneller worden gebouwd. De ontgrenzing van NNN is echter nog verre van zeker, wat een onzekerheid voor deze locatie betekent.

Alternatief achter de hand

Er bestaat een kans dat het NNN-gebied op de Buitenhuizerweg niet ontgrensd wordt. Er bestaan ook nog andere risico's, zoals of het COA medewerking wil verlenen, zelfs als het AZC groter zou

mogen zijn. Ook is het onzeker of alle partijen die zeggenschap hebben in het gebied, hieraan willen meewerken. Ook kunnen aspecten als netcongestie nog realisatie dwars zitten. Uit het vervolgonderzoek zal moeten blijken of de locatie Buitenhuizerweg een goede mogelijkheid is. Het is daarom belangrijk om alternatieven achter de hand te hebben. Uit het Sweco onderzoek komen De Elta en Handgraaf nog steeds als kansrijke locaties naar voren. Daar pakken we dan het onderzoek en participatietraject weer op.

Paramaribostraat

Het college vindt de Paramaribostraat ongeschikt voor een duurzame locatie voor de opvang van vluchtelingen vanwege de leefbaarheid en het groen. Het plantsoen is het enige stuk groen in de omgeving. Daarnaast gebruiken inwoners dit plantsoen voor recreatieve doeleinden en uitloopgebied. Eerste impressies voor een AZC in de Paramaribostraat laten zien dat vrijwel het gehele plantsoen gebruikt zou moeten worden. Daarmee zou het laatste stuk groen uit deze wijk verdwijnen, wat het college niet acceptabel acht.

Alternatieven

- Het alternatief is om geen nieuwe opdracht aan het college te geven en het proces en participatietraject in Santpoort-Zuid voort te zetten, waarbij we inzetten op De Elta en Handgraaf.

Deze twee locaties zijn nog steeds kansrijk voor de realiseren van een duurzame opvang van vluchtelingen. Ze liggen beide aan de rand van Santpoort-Zuid, aansluitend aan een woonwijk en dichtbij voorzieningen. Vanuit het aspect leefbaarheid zijn beide locaties geschikt. Ook het COA adviseert positief op beide locaties. Er is echter wel medewerking nodig van de provincie, omdat beide locaties vallen onder Bijzonder Provinciaal Landschap.

Naast bovengenoemde locaties is locatie Spoorbak ook een alternatief. Het college acht deze locatie echter niet geschikt voor langdurige duurzame opvang, zeker gezien het gebied in onder andere Bijzonder provinciaal landschap ligt. De locatie kan mogelijk wel geschikt zijn voor kortere opvang en daarom wijst het college de locatie op dit moment nog niet af.

Een ander alternatief is om te stoppen met zoeken naar duurzame opvang van vluchtelingen. Op dit moment geldt de Spreidingswet. Echter kondigde het kabinet aan dat ze de Spreidingswet willen intrekken. Het is een mogelijkheid om hierop in te spelen en geen locaties te onderzoeken. Echter blijft de opvangcrisis voort bestaan en Velsen gaf eerder aan haar verantwoordelijkheid te willen nemen in de opvang van vluchtelingen.

Risico's

- Het COA adviseert negatief op de Buitenhuizerweg voor een azc vanwege de afstand tot voorzieningen, het geluid en netcongestie.
 - Buitenhuizerweg ligt in een NNN-gebied. Dit is een streng landschapsregime. Momenteel loopt er een verzoek vanuit het Recreatieschap Noord-Holland voor het ontgrenzen van het NNN. De verwachting is dat er dit jaar een uitspraak van de provincie komt. De uitkomst hiervan is nog onduidelijk en vormt dus een risico.

GEMEENTE VELSEN

- Rondom de Buitenhuizerweg is aan verschillende zijden water gelegen, een sloot, Zijkanaal C en een jachthaven. Hierdoor bestaat er een gevaar voor kinderen en vluchtelingen zonder zwemdiploma. Hier moeten mogelijk fysieke maatregelen voor getroffen worden.

Programma

- Vitaal en sociaal Velsen

Wonen en leven in Velsen

Kader

Gemeentewet

Raadsakkoord en programma 2022-2026

Collegeprogramma Werken aan het Velsen van morgen

Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)

Participatie en inspraak

- De mogelijk komst van asielzoekers leidt bij omwonenden en belanghebbenden tot vragen en soms ook tot onrust. Een goede lokale communicatie- en informatievoorziening is dan ook noodzakelijk. Wanneer de Buitenhuizerweg geschikt blijkt te zijn en dit de definitieve locatiekeuze wordt, starten we een participatietraject met belanghebbenden.

Eerder stelden we de slotbijeenkomst van het participatietraject met de klankbordgroep van Santpoort-Zuid uit, omdat we eerst in gesprek willen met de raad over de vervolgstappen. Als Buitenhuizerweg niet geschikt blijkt, en we het onderzoek naar de Elta en Handgraaf weer oppakken, hervatten we het participatietraject in Santpoort-Zuid.

Financiële consequenties

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vinden van locaties voor de opvang van vluchtelingen en dragen deze over aan het COA. Het COA draagt alle kosten met betrekking tot de verwerving van de locatie, de inrichting, de plankosten en de exploitatie van de locatie.

De kosten die wij maken voor het onderzoek naar een landlocatie worden in eerste instantie niet gedekt. Pas wanneer we definitief een locatie realiseren, kunnen we deze gemaakte kosten alsnog declareren. Hier ligt voor de gemeente dus wel een risico.

Uitvoering van besluit

- Na instemming van de raad met de voorgestelde locatie, onderzoeken we de Buitenhuizerweg op geschiktheid. De definitieve locatiekeuze leggen we dan voor aan uw raad. Daarna is het COA aan zet. Zij schouwen de locatie grondiger om daarna een eigen plan te maken gericht op realisatie en gebruik. Het COA is ook verantwoordelijk voor de benodigde voorzieningen op de locaties. Veiligheidsafspraken maakt de gemeente samen met het COA en andere betrokken

GEMEENTE VELSEN

partijen. De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijs aan asielzoekers die vallen onder leerplicht.

Bijlagen - onderdeel uitmakend van het besluit

- Memo Locatieanalyse duurzame opvang vluchtelingen
- Uitgebreide locatieanalyse duurzame opvang vluchtelingen
- Locatieonderzoek AZC gemeente Velsen (onderzoek Sweco)

Bijlagen - bijgevoegd als achtergrondinformatie

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

De burgemeester,

D. Veurink

F.C. Dales